

St. 27.

V Gorici, 6. julija 1883.

Tečaj XIII.

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.40
Pol leta 2.20
Četrt leta 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „policah“ se plačuje za navadno tristo-
no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „treh kron“, na starem trgu in v nunski ulici ter v Trstu, via Caserma, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici v Via Ascoli 8, I., naročnina pa opravištvu „Soče“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Slovenskim volilcem na Goriškem!

Podpisani odbor se prav iskreno zahvaljuje vsem gospodom volilcem v deželni zbor goriški, ki so s svojim neomahljivim narodnim prepričanjem in vzgledno složnim postopanjem dosegli, da so bili od volilnega odbora priporočeni kandidati enoglasno ali pa z veliko večino izvoljeni in da se je tako zavednost in politična omika goriških Slovencev daleč na okoli v najlepšem svitu pokazala.

Predragi rojaki! prekosili ste vse naše nade, premagali vse težave, osramotili naše nasprotnike, ovenčali svoje glave s slavo, katero Vam priznava in podeljuje ves slovenski, pa tudi drugi svet. Politična disciplina, ki se je pokazala pri naših volitvah, bo služila drugim v lep vzgled; dokler se držite take discipline, ne bojte se sovraga, predragi rojaki. Lepo ste si osvetili lice pred celim svetom; čuvajte čast, katero ste si v obilni meri pridobili. Sprejmite najsrčnejšo zahvalo za uzorno hrabrost v boji in za slavno zmago.

V Gorici, 4. julija 1883.

Centralni volilni odbor.

Po volitvah.

Volitve v deželni zbor so dovršene. Goriški Slovenci smejo s ponosom kazati na nje. Pokazalo se je, da goriški Slovenci se zavedajo svoje narodnosti, pa tudi da se zavedajo političnih pravic, katere jim podaja ustava. Letošnje volitve so bile skušnja zrelosti za narod slovenski na Goriškem in za njegove voditelje. Oboji so prestali skušnjo izvrstno in so prisilili celo sovražnika, da jih spoštuje. Malenkostni pogreški na eni ali drugi strani ne smejo kaliti občnega veselja. Slovenski razumniki naj si zapomnijo, kar je bilo morda pomanjkljivega, in naj se iz tega učijo za prihodnje delovanje.

Slovenska politika na Goriškem je dobila po letošnjih volitvah velikansko zaupnico in potrjenje; nasprotniki so pa osramočeni in lahko spoznajo, da narod ni za koristolovsko politiko brez narodnih načel, ampak da odobruje tako delovanje, ki združuje narodna načela z napredkom v duševnem in gmotnem

oziru. Eno brez drugega je nepopolno: narodna politika brez gmotne podlage je julova in ne obrodi sadu, ker nima zemlje, v kateri bi korenike pogrnala, ali pa nima stebra, na kateri bi se oslonila. Gmotno koristolovje brez vzvišenih narodnih načel je nevedno poganjanje ter postane tudi nečastno in sramotno, ako narodna načela prezira ali celo zatajuje. Slovenska politika je izražena v slovenskem političnem načelu: vse za vero, dom, cesarja. Vera uči najvišje ideale, dom zahteva kruha in soli, cesar spominja zvestobo in pokorščino do postavnih vladarjev.

To politiko poudarjajo goriški narodnjaki že več let. Na podlagi te politike so zahtevali, naj se narodu skazuje čast in naj se govori z njim v njegovem jeziku, naj mu uradi pišejo slovenski in naj se mu podeli omika v domačem jeziku, da bo mogel tudi gmotno bolj hitro in bolj uspešno napredovati. Naš narod je zavoden, je to spoznal kot dobro in je z lastno močjo podpiral prizadevanje svojih voditeljev v tem oziru. — Nekaterim gospodom pa to ni bilo všeč, privoščili so sicer Slovencev kako materijalno kost, n. pr. kako cesto ali kaj takega, ali pričakovali so, naj narod zaradi gmotne kosti, do katere je imel več ali manj pravice, pozabi na druge svoje potrebe v duševnem oziru. Žalibog, da se nahajajo ljudje za vsa načela in vsa prizadetja; tako se je zgodilo, da tudi za to neslovensko politiko, ki pusti Slovence le za pečko veljati kot Slovence, so se dobili med našimi sorojaki nekateri možje, katerim se zdi bolj lahko prikimovati, ko svoje notranje prepričanje in želje naroda neustrašeno izraževati. Na te može so se zanašali gospodje, ki niso prijatelji slovenskih zahtev, in so mislili, da z njih pomočjo (in še s katero drugo) pri volitvah zmagajo. Ali ti gospodje so se strašno spekli: Narod je poznal svoje resnične prijatelje in se ni dal zapeljati od neresničnih. Celo taki možje, ki so bili prej mehki ali popustljivi, so ob času volitev spoznali važnost sedanjega trenutka ter dolžnost, da rešijo narodu čast. Tudi taki so krepko podprli narodno delo in le redki so ostali v taboru visokih prijateljev. Slovenski narod na Goriškem se je pokazal politično zrel, ki zna volilno disciplino, ki stoji kot en mož za svojo narodnost in za slovensko politiko. Slava takim volilcem! Slava taki deželi!

Volitve v velikem posestvu goriškem.

Italijansko veliko posestvo je imelo letos vpisanih volicev 184, volitve se jih je udeležilo 30. junija 74 in sicer 37 osebno in ravno toliko s pooblastili. Manj-

kalo je torej pri volitvi 110 volicev, kar spričuje, da se ne brigajo veliko za svoje politične pravice. Izvoljeni so bili: deželni glavar vitez Pajer, dr. Verzeznassi odvetnik, in Miklavž Benardelli, veleposestnik.

Slovensko veliko posestvo je imelo 189 vpisanih volicev, med temi 8 mrtvih. Na volišči je bilo 138 glasovalcev, večinoma osebno, mnogo pa tudi po pooblaščenih, ter so pokazali, da znajo ceniti politične pravice in da jih hočejo izvrševati. Mnogo volicev je prišlo iz daljnih krajev, ker so vedeli, da letos vajujejo nepoklicani ljudje kandidate v slovensko veliko posestvo. Razum kandidator, ki so bili postavljeni od goriškega volilnega odbora na podlagi posvetovanj ožjega odbora, sklepov pomnoženega odbora in potrdila velikih posestnikov na shodu, h kateremu so bili vabljeni v si brez izjeme, oglasili so se bili še drugi kandidati, o katerih enam se ne vé (!), kdo ga je postavil, o drugih dveh trdijo Italijani, da so jih postavili oni. Eno listo so imenovali narodno, drugo pa vladno, in zdi se, da ne po krivici.

Na dan volitve so prišli volilci o pravem času v Gorico, ali namesto v čitalnico so šli najprej „k trem kronam“, kjer so se skoraj do dobra aprli, ker nekateri so držali za narodno listo, drugi za vladno, tretji so hoteli narediti kompromis med obema, četrti so želeli spraviti v zbor g. Faganela. Najprej so se zjedrili Briči, posebno dolenci, da hočejo držati Kocijančiča in goriško listo, katero so bili za svojo sprejeli. Vipavci iz braniške doline in iz Ajdovščine so bili brez izjeme za narodne kandidate, izpod Čavna so mnogi želeli Faganela, za katerega so glasovali tudi Kananci; Tolminci in Bolčani so bili razun 2 glasov za narodne, volilci iz doljenega Krasa (posebno Komenci in kar jih je pod Gradiško) so bili za kandidate volilnega odbora, Sežanci pa večinoma za Gorjupa. Bližnja okolica goriška in mnogo Goričanov so dobro držali, vendar pred volitvijo ni bilo še lahko razsoditi, kam se stvar obrne.

Kakor smo priporočali, tako so volilci tudi storili: prišli so nazadnje v čitalnico in od tod o pravem času v volilno dvorano, kjer so volili komisijo iz svoje srede: Kocijančič, Kovačič, mejni grof Obizzi, Licen. Za predsednika so izvolili grofa Obizzija, ki je prebral dotične postavbe in je v lepi slovenščini povdarjal, naj volilci volijo po svojem prepričanju. Na to je mejni grof prvi glasoval za narodne kandidate; za njim so šli drugi. Lepo in vzgledno se je vedel baron Tacco iz Števerjana. Najprej je volilce okregal (zunaj volilne dvorane), da se med seboj pripravijo in da niso edini, potem je pa z jasno besodo glasoval za kandidate goriškega odbora.

LISTEK.

B R K I N I.

(Piše Ivan Beršček.)

Komaj jame cerkveni zvon z visocega zvonika vabiti verno ljudstvo k zornim mašam, uže izbira mlado in staro v svoji hišni zalogi najdebelejših lepo rudečih jabolk. In če jih v slabi letini doma ni, naroče si je za časa pri sosedu, čisto tudi za drag denar v bližnjem mestu, kajti ni ga priličnejšega in bolj čislanege daru za božični praznik pri polnočni maši, nego vsaj dva para lepo rudečih jabolk.

Beseda darovanje (ofer) kaj prijetno zveni bor-nemu Brkinu, zato ves razvnet komaj pričakuje praznikov, ker takrat mu bode sreča dana, položiti svoj hvaležni dar na žertvenik božji. Ta prelepi običaj, ki nas spominja na minole čase, ko so naši pradedje svoje poljske pridelke in svojo živino bogovom darovali, vidimo skoro povsod na kmetih, različni so le darovi, ki se pokladajo na oltar. Toda ta obred se ne vrši v vsih Slovincih samo na božični praznik pri polnočni maši, kakor je to pri nas navada, temveč tudi druge praznike mej letom. Največje veselje in največjo srečo občuti z lepim darom preskrbljen seljan, ko mu

iz stolpne line pribrih božična sveča in skoz temno daljavo zapoje malega zvona prijetni glas, vabeč ga k polnočni maši; a otožno utriplje srce onemu, kateremu ni dano položiti daru na žertvenik vsemogočnemu.

Ker na oltarji za takove darove ni primernege prostora, zato stojita poleg duhovna na desni ključarja, držeč jervas, v kateri pokladajo mimo idočih svoje darove. Ko se jedna posoda napolni, pri rokah je druga, ker radodarnosti hvaležnih src se ne stavijo meje.

Božični večer, v nekaterih krajih tudi večer pred novim letom in pred sv. tremi kralji od mraka v pozno noč lepo vbrano zvoné. Mej zvonjenjem se hišna obitelj greje okolo nenavadno velikega ognja, katerega vzdržuje „božičnik“, t. j. velik hlođ, ki služi božične večere mesto zglavnika. Med tem si pripovedujejo pravljice, pojó razne, osobito božične pesni, ter zalivajo z izborna pijačo dobro večerjo. Očetu se božičnega večera ne toži do kleti, in tudi mati je tedaj zeló radodarna.

Na božični večer je v vsaki hiši navadna jed „mésanica“, t. j. jed z vseh domačih pridelkov n. pr. repe, zelja, fižola, ječmena, boba, graha itd. Vse skupaj se kuha v jedni posodi. Mej jedjó stoji pod mizo pletenica polna sene, za božičnega „konjička“.

To seno služi vsej domači govedi na božični praznik v zajutrek.

Kar se dostaje božjih jaslic, moram omeniti, da je ta navada pri nas skoro popolnoma izginila.

Naše ljudstvo trdi sploh, da vsa živina v hlevu božično noč govori o osodi, katera bode istega leta vladala s hišnim gospodarjem in njegovim imetjem. Zato bi človek brez greha, ki bi čuval mej polnočno mašo na odru, lahko doznal gospodarjevo srečo ali nesrečo, vsajeno mu za prihodnje leto. Zeló bi užalil našega verskega gorjana in bi veljal za brezverca tudi oni, ki bi se drznili trditi, da se za trenotek božičnega večera vsa voda ne izpremeni v vino.

O novem letu ni pri nas nič posebno zanimivega. Večer pred novim letom, po nekaterih kraških vaséh „fantje“ pojo pred hišo slehernega kmeta v večščilo novega leta, a za to dobé meseno klobaso, jajec itd. in domača hči jim pokloni nekoliko beličev. V tej noči tudi privezujejo vaški fantje deklicam na hišne duri in na spalnično okno lepe brzote, za katere drugi dan od dotičnih deklet orehov zahtevajo. Slučajno sem potoval skoz neko kraško vas novega leta dan, ter opazil na vsakem orehu, ki je stal v vasi in okolo nje privezan visok kol, ki je nosil na gorjem konci veliko brzoto visoko nad vsami drevesnimi vrhovi — y znamenje novega leta. (Dalje pride.)